

E-LEARNING У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ ДО ІНШОМОВНОЇ ПРАКТИЧНОЇ

Стаття присвячена іншомовній підготовці майбутніх фахівців нефілологічних спеціальностей за допомогою засобів електронного навчання. Обрано напрями навчання іноземним мовам засобами електронного навчання, розкрито потенціал мобільних технологій для освітнього процесу. Доведено, що використання засобів електронного навчання в освітньому процесі, в тому числі використання різнотипних мобільних додатків, покращує навички студентів у вивченні мови, сприяє росту їх комунікативних компетенцій.

Ключові слова: електронна освіта; дистанційна освіта; ІКТ; мобільні додатки.

Постановка проблеми. Нині вивчення мов є запорукою успіху у різних сферах діяльності спеціалістів, тому все більш актуальним є питання про пошук нових підходів задля ефективного вивчення англійської мови студентами нефілологічного профілю. Одним із сучасних підходів до освоєння нових мов не відволікаючись від основного заняття (роботи чи навчання) є використання засобів електронного навчання. Навчання незалежно від місця знаходження зменшує обмеження із здобуття освіти та надає можливість учасникам освітнього процесу мати постійний доступ до освітніх ресурсів. Все більше викладачів займаються впровадженням елементів електронного навчання у роботі зі студентами різних спеціальностей. Тому актуальною є підготовка студентів нефілологічних спеціальностей до практичної іншомовної діяльності за допомогою засобів електронного навчання.

Метою статті є визначення стану впровадження, реалізації та перспектив розвитку засобів електронного навчання (e-learning), зокрема мобільних додатків у вивченні іноземних мов.

Питання дистанційного навчання актуальне нині та є об'єктом зарубіжних досліджень Т. Бейтс, Дж. Боат, Т. Еванс, Д. Кіген, А. Кей, Е. Шілз, Б. Гомбельгерг та інших, а також українських дослідників В. Кременя, В. Кухаренко, В. Бутиріної, Н. Кіяновської, С. Кравець, М. Громяка, Я. Василенко, В. Галана, В. Чорного та ін.

Як зазначено в указі України «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.», у непростих демографічних і соціально-економічних умовах здійснюється модернізація мережі навчальних закладів з метою більш ефективного використання їх матеріально-технічних, кадрових, фінансових, управлінських ресурсів для забезпечення доступності та якості освіти [10]. З цією метою ведеться пошук альтернативних моделей організації навчання. Однією з таких альтернативних моделей є

запровадження змішаної моделі навчання, при якій разом з традиційними заняттями навчання здійснювалося б засобами електронної освіти.

Як зазначає Семеріков С. О., врахування потреб суб'єктів мобільного навчання вимагає гнучкого подання навчального матеріалу з можливістю його доставляння у будь-якому вигляді. Для цього необхідно визначити таку модель змісту навчання, за якої забезпечуватиметься одночасно його подання та навігація. Навчальний матеріал має бути розроблений так, щоб його можна було доставити незалежно від обраного способу подання [9]. Саме таким видом навчальної діяльності є електронне навчання.

Електронне навчання (e-learning) розвивається досить активно, чому сприяє підвищений попит на освітні послуги та рівень розвитку ІКТ. Найбільше користувачів електронного навчання налічується в США та Канаді. Серед Європейських країн лідерами є Великобританія, Німеччина, Італія та Франція.

Кіяновська Н. М. зазначила, що експерти ЮНЕСКО вважають, що для відповідності кваліфікації працівників до рівня інформаційного суспільства, необхідне впровадження в освітній процес електронного навчання, що орієнтує студентів на новий стиль освіти та сприяє розвитку їх умінь та навичок для подальшого навчання протягом усього життя [5].

Наведемо декілька тлумачень поняття «електронне навчання»:

1) навчання з допомогою Інтернет та засобів мультимедіа (спеціалісти ЮНЕСКО) [10];

– навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;

– навчання з використанням нових мультимедійних технологій і мережі Інтернет з метою покращення якості навчання шляхом забезпечення доступу до ресурсів та послуг, а також до віддаленого обміну даними та співробітництва [1].

Широкий набір додатків і процесів, що забезпечують: навчання, побудоване на використанні web-технологій; навчання, побудоване з використанням персонального комп'ютера, віртуальних класних кімнат; і засоби організації взаємодію користувачів по мережі.

E-Learning включає в себе доставку навчального контенту через Інтернет, аудіо- і відеозапис, супутникове мовлення, інтерактивне телебачення і CD-ROM [5];

E-Learning – навчання, побудоване з використанням інформаційних і телекомунікаційних технологій. Охоплює весь спектр дій, починаючи від підтримки процесу навчання, до доставки навчального контенту слухачам [1].

Кравець С. Г. відмічає, що форми дистанційного навчання передбачають побудову різних моделей організації професійної підготовки: від самостійної роботи до спільної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу у площині електронних платформ [6; с. 21].

За Кіяновською Н. М., сьогодні електронне навчання в Україні може повноцінно розвиватися при наявності нормативно-правової бази; навчальних закладів електронного навчання; контингенту студентів; кваліфікованих викладачів; навчальних програм і курсів; відповідної матеріально-технічної бази; фінансової підтримки тощо [5].

Спираючись на зазначені характерні риси і принципи побудови електронне навчання, В. М. Кухаренко вказує на специфічні *якісні властивості*:

- 1) *гнучкість і адаптивність* навчального процесу до потреб і можливостей студентів;
- 2) *модульність побудови* навчальних програм;
- 3) *нова роль викладача*: викладач-координатор;
- 4) *дистанційні форми контролю* (співбесіди, практичні, курсові та проектні роботи, екстернат, робота в середовищі комп'ютерних інтелектуальних тестових систем тощо);
- 5) *використання спеціалізованих засобів навчання* [7; с. 12].

На сьогодні серед викладачів вищих навчальних закладів популярною стає «Blended Model» – змішана модель навчання, при якій застосовують форми типового традиційного навчання, інтегровані в e-learning (інтерактивні навчальні платформи, streaming video, відеоконференції).

До засобів змішаної системи навчання окрім традиційних методів навчання на сучасному етапі відносять:

- навчання через скайп;
- електронні курси через соціальні сервіси web 2.0 та системи електронного навчання Moodle;
- використання мобільних додатків;
- використання електронної пошти;
- персональні блоги;
- вікі джерела та інтернет-ресурси;
- соціальні мережі;
- Web based – навчальний матеріал розміщений у мережі Інтернет, доступний постійно.

Основними рисами «нового» e-learning є комплексність, системність (комплексне охоплення цільових груп, системне вирішення питань організації та забезпечення електронного навчання); розвиток сучасних педагогічних технологій на базі інформаційного освітнього середовища (проблемне і проектне навчання, навчання у співпраці, формування портфоліо студента і викладача тощо) [4].

Щодо проектного навчання актуальною для викладачів України є організація проектного навчання на заняттях з іноземної мови. На допомогу викладачам та вчителям була створена e-twinning – навчальна програма Європейської Комісії, започаткована в 2005 році. Її головною метою є створення необхідних умов для міжнародного педагогічного партнерства та співробітництва за допомогою використання інформаційно-комунікативних технологій та реалізації спільних онлайн проектів.

Ще одним питанням електронного навчання є використання мобільних додатків на заняттях. Зокрема, ми розглянули використання завдань з мобільних додатків на заняттях з іноземної мови студентів-нефілологів та самостійного використання таких додатків студентами задля вивчення іноземних мов. Традиційні підходи до вивчення граматики та лексики іноземної мови включають велику кількість вправ на міжмовний переклад. Хоча, більш актуальними вважаються комунікативні підходи до вивчення мов. Проте, що робити спеціалістам, які не мають можливості реального спілкування мовою, однак мають необхідність швидко засвоїти іноземну мову? Серед перспективних технологій виділяємо роботу в інтернеті та оффлайн. Тут основним стає інтерактивний підхід та засоби e-learning, що широко використовуються користувачами сучасних приладів – смартфонів та планшетів.

Сучасним підходом до вивчення лексики та граматики вважаємо технологічний підхід, тобто використання новітніх технологій для вивчення для розширення словникового запасу. Популярності у користувачів, зокрема студентів, набуло використання різного типу мобільних додатків для вивчення мов, оскільки відповідно до опитування проведеного на базі ЧНУ імені Петра Могили серед студентів нефілологічних спеціальностей – це один з найдоступніших засобів вивчення будь-якої мови. В опитуванні брали участь студенти спеціальностей психологія, право, інформаційні системи та мережі, міжнародні відносини. На основі вибірки 122 студентів ми можемо надати наступну інформацію. Ми звернули увагу, що є причиною використання мобільних додатків студентами в цілях вивчення іноземної мови. На перше місце вийшов фінансовий фактор, оскільки такий спосіб електронного навчання не потребує додаткових затрат на їх придбання. Наступним фактором, що схиляє студентів до використання мобільних додатків є зручність та доступність як в мережі інтернет, так і оффлайн. Ще одним провідним фактором є легкість засвоєння слів за допомогою таких мобільних програм. Опитані 16 викладачів іноземних мов ЧНУ імені Петра Могили відзначили, що також використовують завдання з мобільних додатків та онлайн-проекти для розвитку комунікативних та текстоцентричних навиків студен-

тів на заняттях та в якості домашніх завдань для самостійної роботи студентів.

Проаналізувавши відповіді студентів, ми вияснили, що вони використовують мобільні додатки з метою покращення уже набутих знань, а не вивчення мов з нуля. Метою використання мобільних додатків серед студентів є перш за все:

- поповнення словникового запасу;
- вивчення ідіом;
- засвоєння основ граматики;
- розвиток комунікативних навичок шляхом аудіального сприйняття мовних матеріалів;
- розвиток мовленнєвих навичок у ситуативних конструкціях (вивчення ситуативних діалогів в магазині, транспорті, при знайомстві, тощо).

Пропонуємо розглянути найпопулярніші додатки та сферу їх використання студентами та вплив програм на розвиток мовних та мовленнєвих здібностей цієї категорії користувачів.

Одним з найпопулярніших додатків виявився Lingva Leo – мобільний додаток на базі андроїд. 94 респонденти колись чули, або вживали цю програму самостійно в цілях вивчення іноземної мови (переважно англійської). Програма пропонує 4 види тренувань: переклад/слово, слово/переклад, конструктор слів, аудіювання. До кожного файлу є скрипт, в якому можна відзначити незрозумілі слова і автоматично перенести їх в особистий словник. Самостійно можливо наповнювати підтримку тематичного глосарію і візуальних асоціацій.

ГраMATика подається окремо з правилами, прикладами і текстами. Прогрес оволодіння мовою відображається в реальному часі. Завдяки синхронізації даних з сервером, можна працювати без підключення до Інтернету.

Наступною за кількістю користувачів стали програми Duolingva, Memrise, Easy Ten. Менш вживаними є прикладні програми-словники.

Програми Easy Ten, Words, Memrise, Busuu дають можливість поповнювати лексичний запас, а також включають завдання на опанування базової лексики, прослуховування діалогів і проходження інтерактивних тестів, написання листів англійською, що може бути одним із завдань для самостійної роботи студентів.

Корисними для проведення занять викладачі відмітили наступні програми: Easy Ten, Learning English with the New York Times, English At Work оскільки вони включають такі матеріали:

- аудіо файли;
- відео файли;
- кейсові ситуації (в лікарні, в магазині, при знайомстві, на вулиці, під час інтерв'ю і т. д.);
- газетні тексти популярних видань;
- перелік корисних фраз до заняття;
- завдання для вдосконалення академічної англійської.

Програми для вивчення та перевірки граматики англійських текстів є безумовно зручним способом вивчення граматики. Серед найпопулярніших Grammarly та Babbel.

Grammarly та Babbel – це прикладні програми для вдосконалення граматики і розмовних навичок. Вони доступні в режимі офлайн, крім того, Babbel дозволить вам вивчити рідкісні мови, яких немає на інших

ресурсах, наприклад, норвезьку або шведську. Пропонуємо використовувати вправи з вищеназваних додатків для перевірки знань з граматики. Пропонуються вправи на вставлення пропущених дієслівних конструкцій, підбір правильної часової форми, вправи на творення прикметників (на ступені порівняння).

До програм для покращення комунікативних та письмових навичок для користувачів, чий рівень вищий ніж середній зараховуємо й English At Work. Завдяки цій програмі можна знайти завдання для імітації реальних кейсів в курсі ділової англійської мови: ефективно спілкуватися з партнерами по бізнесу, проводити ділові зустрічі, презентації, переговори.

Ще однією групою мобільних додатків широкого застосування викладачами і студентами є прикладні програми-словники. Серед відомих: Reverse English, 15500 Useful English Phrases, WordBook – English Dictionary & Thesaurus, Advanced English Dictionary & Thesaurus. Завдяки таким програмам ви зможете збагатити свою мову найрізноманітнішими фразами і мовними зворотами. Це не тільки часто вживані розмовні фрази, але яскраві порівняння, літературні афоризми, фрази для використання як у бізнес-середовищі, так і у побутовому спілкуванні. Програми включають корисні розмовні фрази, літературні вирази, порівняльні звороти, бізнес-фрази та фрази для публічного виступу. Крім того, є ще ряд особливостей, на які варто звернути увагу: висока якість аудіо вимови (американський, британський і австралійський варіант англійської), використовується технологія розширеного пошуку та зручним є доступність в офлайн режимі.

Висновки. Відповідно до нашого аналізу засоби e-learning активно впроваджують в навчальний процес викладачі ВНЗ, оскільки вони дозволяють:

- 1) розвивати комунікативні навички;
- 2) вивчати іноземні мови мобільно;
- 3) підбір різнотипних завдань для студентів за кейсами та отримання зацікавленої в завданнях аудиторії;
- 4) можливість вільного доступу до засобів навчання без обмеження в часі.

Зауважимо, що в українських вищих навчальних закладах e-learning досі залишається фрагментарною, що актуалізує прагнення створити в Україні ефективну систему електронного навчання, здатну забезпечити вдосконалення навчального процесу та європейську якість вищої освіти.

Потрібно зауважити, що електронне навчання сприяє здатності самостійно працювати з іноземними джерелами, розвивати комунікативні і творчі здібності та готувати до життя в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Проаналізувавши наукові джерела можемо сказати, що причинами складності впровадження e-learning є: нова форма взаємодії викладачів та студентів; значні затрати часу при створенні курсів e-learning, технічні чинники та відсутність центру дистанційного навчання як окремого підрозділу.

Перспективи подальших досліджень полягають у з'ясуванні можливостей використання e-learning у ВНЗ та створення інформаційного ресурсного центру електронного навчання у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. E-Learning / E-Софт Девелопмент [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу : <http://www.web-learn.ru/>
2. Бутиріна М. В. Теоретико-методологічні основи використання дистанційних форм навчання у системі післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс] / М. В. Бутиріна // Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
3. Бутиріна М. В. Теоретичні основи дистанційного навчання у галузі технологічної освіти України [Електронний ресурс] / М. В. Бутиріна, О. О. Бондаренко, М. Г. Погорелов // Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2012_97/Butyr.pdf.
4. Громяк М. Проблеми впровадження та використання електронного навчання у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / М. Громяк // – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2012_97/Butyr.pdf.
5. Кіянівська Н. М. Поняття електронного навчання в контексті сучасної педагогічної науки [Електронний ресурс] / Н. М. Кіянівська // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Pedagogica/1_120037.doc.htm
6. Кравець С. Г. [Електронний ресурс]. / С. Г. Кравець // – Режим доступу : <file:///C:/Users/Admin/Desktop/Seminar-20160426-proceedings.pdf>
7. Кухаренко В. М. Технологія розробки дистанційного курсу : навч. посіб. / В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротинко, О. В. Рибалко, Ю. М. Богачков ; за ред. Бикова В. Ю. – К. : Міленіум, 2008. – 24 с.
8. Положення про дистанційне навчання, наказ Міністерства освіти і науки України 25 квітня 2013 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
9. Семеріков С. В. Теоретико-методичні основи фундаменталізації навчання інформатичних дисциплін у вищих навчальних закладах [Автореферат]. – Режим доступу : <file:///C:/Users/Admin/Desktop/Seminar-20160426-proceedings.pdf>
10. Положення про дистанційне навчання. Наказ МОН України від 25 квітня 2013 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <file:///C:/Users/Admin/Desktop/Seminar-20160426-proceedings.pdf>
11. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Указ Президента України від 25 червня 2013 р. – Режим доступу : <file:///C:/Users/Admin/Desktop/Seminar-20160426-proceedings.pdf>
12. Хоббі Ю. С. Проблеми впровадження європейських стандартів дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України / Ю. С. Хоббі // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2014, – № 8. – С. 119–122.

А. І. Демиденко,

*преподаватель кафедры английского языка,
ЧНУ им. Петра Могилы, г. Николаев, Украина*

**E-LEARNING В ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ-НЕФИЛОЛОГОВ
К ИНОЯЗЫЧНОЙ ПРАКТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

Статья посвящена иноязычной подготовке будущих специалистов нефилологических специальностей с помощью средств электронного обучения. Избрано направление обучения иностранным языкам средствами электронного обучения, раскрыто потенциал мобильных технологий для образовательного процесса. Доказано, что использование средств электронного обучения в образовательном процессе, в том числе использование разнотипных мобильных приложений, улучшает навыки студентов в изучении языка, способствует росту их коммуникативных компетенций.

Ключевые слова: электронное образование; дистанционное образование; ИКТ мобильные приложения.

А. І. Demidenko,

Petro Mohyla Black sea National University, Mykolaiv, Ukraine

**E-LEARNING IN THE PREPARATION OF NON-PHILOLOGY STUDENTS
TO FOREIGN LANGUAGE PRACTICAL ACTIVITIES**

An article is devoted to the issue of teaching of the future specialists in different fields on the principles of e-learning. The e-learning teaching directions of the foreign languages are selected, the pedagogical potential of mobile technology teaching of the foreign languages is shown. Using e-learning means in the educational process showed that they improve students' skills in learning, growth level of knowledge, develop generalized skills of using English in different activities, increase the competitiveness of the graduates in the labor market.

Key words: e-learning; distance education; ICT; mobile applications.

Рецензенти: *Гришкова Р. О.*, д-р пед. наук, професор;
Шерстюк Л. В., канд. пед. наук, в.о. доцента кафедри